זון אויפגאנג — 7.13
זון אונטערגאנג — 5.10

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 ערשיינט יעדן טאָג

דאס אידישע ווארט

THE GATEWAY OF THE WEST

THE ISRAELITE PRESS

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

וועטער: קלאר און קיל

Vol. 20, No. 212. Winnipeg, Thurs. Oct. 30, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. ערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג. דאנערשטאג, ח' חשון, תרצ"א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY NOV 5 1930 ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

ארבעטער פארטיי איז אומצופרידן מיט דער רעגירונגס פאלעסטינער פאליטיק

לאיד דזשארדזש פאדערט א"י פראגע זאל דיסקוטירט ווערן

זאגט אז לאגע מוז ווערן קלאר, כדי אויסצומיידן ערנסטע פאלגן

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

לאנדאן, אקט. 30 (איטא). — ריידנדיק נעכטן נאכמיטאג אין הויז, האט לאיד דזשארדזש געפאדערט א באלדיקע דעבאטע איבער דער פאלעסטינער פראגע. דער געוועזענער באלפור דעקלאראציע פרעמיער האט צווישן אנדערש געזאגט:

"עס איז דא א היבש ביסל אומקלארקייט, וואס דארפן געמאכט ווערן קלאר. דער פרעמיער האט געזאגט, אז די רעגירונג האט ניט געמאכט קיין אפנויגונג פון דער אלטער פאליטיק. ס'איז אבער מערקווירדיק, וואס די גאנצע וועלט קוקט אויף דעם אנדערש.

"די וואס זיינען פאראנטווארטלאך פאר דער דאזיקער גרויסער באוועגונג,— די מערקווירדיקסטע באוועגונג פון אונזערע צייטן, פאר דער קאלאניזאציע פון טיילן פון פאלעסטינע, — באלדווין, טשעמבערלען און אמערי, און אפילו מענשן ווי יאן סמוטס, וואס שטייט אין א זייט פון אונזערע פארטיי סכסוכים, — זיי אלע האבן אנגענומען דעם שטאנדפונקט, אז ס'איז דא יא געוועזן זייער אן ערנסטע אפנויגונג פון פאליטיק.

"איך בין מיט דער מיינונג, אז דאס קאן האבן זייער ערנסטע פאלגן, סיידן די לאגע זאל אפגעריכטעט ווערן אויף זייער א צופרידנשטעלנדיקן אופן".

—(::)—

לעאָ קעניג, באוואוסטער אידישער שרייבער, אין אמעריקע

לאנדאן, אקט. 30. (איטא). — לעא קעניג, דער באוואוסטער אידישער שרייבער און קונסט קריטיקער, איז אפגעפארן קיין אמעריקע אויף דער שיף "בריטאניק".

די אידישע שרייבער קאלאניע אין לאנדאן האט זיך געזעגנט מיט מר. קעניג דורך א גרויסן און איינדרוקספולן באנקעט וואס איז אים געגעבן געווארן ערב זיין אפפארן קיין אמעריקע.

מר. קעניג וועט אין אמעריקע ארויסטרעטן מיט א סעריע לעקציעס וועגן קונסט און וועגן אידישער ליטעראטור. מר קעניג איז א מיטארבעטער אין דער לאנדאנער אידישער צייטונג "צייט" און פון ניו-יארקער "פארווערטס".

דר. מאגנעס לייקנט אפ קלאנג אז ער זאל האבן גוטגעהייסן "ווייסן פאפיר"

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

ירושלים, אקט. 30 (איטא). — דר. מאגנעס, פירער פון "ברית-שלום", דערקלערט אז ער זאל האבן באזוכט לארד טשענסעלאר און אז ער זאל האבן זיך אפן דערקלערט פאר פעספילדס "ווייסן פאפיר", איז ניט ריכטיק.

350 אידישע אימיגראנטן אנגעקומען קיין ארץ-ישראל

ירושלים, אקט. 30 (איטא). — 350 אידישע פאסאזשירן, איינשליסנדיק 150 חלוצים, זיינען אנגעקומען קיין ארץ ישראל מיט דער שיף "צעליא".

—(::)—

פול צאלונגען אויף גערשטן געשניטן

דער קאנאדער ווייץ פול האט נעכטן אנאנסירט א פארקלענערונג פון 5 סענט א בושל אויף דער ערשטער צאלונג אויף גערשטן. דער נייער פרייז, וואס גייט אריין אין קראפט מארגן, וועט זיין 20 סענט א בושל, באזיס נו. 3 ג. וו., אין פארט, פארט וויליאם.

די ביז-איצטיקע צאלונג, ווערט געזאגט אין דער דערקלערונג, איז געוועזן העכער ווי דער פרייז געצאלט אויפ'ן מארק פון די הענדלער, און דער פול האט דערפאר געמוזט שניידן זיינע צאלונגען.

—(::)—

פרייז פון גאזאלין געשניטן פון אימפיריאל אויל קאמפאני

די אימפיריאל אויל קאמפאני האט די טעג אנאנסירט א פארקלענערונג פונ'ם פרייז פון גאזאלין אויף איין סענט, פון 29 סענט א גאלאן (איינשליסנדיק דעם שטייער).

דער נייער פרייז איז לעצטן דינסטאג אריין אין קראפט אין אלע פראווינצן, מיט'ן אויסנאם פון בריטיש-קאלומביא, לויט דער באהויפטונג פון מר. גריפיט, לאקאלער מענעדזשער.

אידן פון פארשידענע לענדער דריקן אוים זייער פראטעסט

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

בעלגראד, אקט. 30 (איטא). — דער בריטישער "ווייסער פאפיר" וועגן ארץ ישראל האט ארויסגערופן א שטורעם פון פראטעסטן ביים יוגאסלאווישן אידנטום. די אידישע ארגאניזאציעס אפעלירן צו עפנטלאכער סימפאטיע און רופן די אידישע באפעלקערונג צו ענטפערן אויפ'ן "ווייסן פאפיר" מיט פארשטארקטער ארבעט פאר'ן אויפבוי פון ארץ-ישראל.

פארבארייטונגען ווערן געמאכט צו פארוואנדלען די יערלעכע באלפור דעקלאראציע פייערונג, נאוו. 2טן, אין גרויסע פראטעסט מיטינגען איבער'ן גאנצן לאנד.

עס ווערט דערווארטעט, אז די פריינטלאכקייט צום ציוניזם פון אויסערן מיניסטער מארינקאוויטש וועט געפינען אן אויסדרוק ביי דער זיצונג פונ'ם ראט פון דער פעלקער ליגע.

בוענאס-איירעס, אקט. 30 (איטא). — א קאמיטעט האט אינ'ם נאמען פון די 250 טויזנט אידן פון ארגענטינע ארויסגעלאזן א רוף צו דער פעלקער-ליגע, פראטעסטירנדיק קעגן דעם "ווייסן פאפיר" און בעטנדיק די ליגע זי זאל זיך ארייננמישן אין דעם ענין.

ווארשע, אקט. 30 (איטא). — לויט'ן באשלוס פון דער הסתדרות, האט דער ארץ-ישראל ארבעטער בונד דערקלערט די טעג פון 1טן ביז 10טן נאוועמבער א קאמפאניע צו זאמלען חתימות אויף א פעטיציע צו דער בריטישער רעגירונג. דער טעקסט פון דער פעטיציע איז געשריבן אין פיר שפראכן: העברייאיש, אידיש, פויליש און ענגליש.

—(::)—

ליבעראלן געווינען א מאנדאט אין אנטאריא

טאראנטא, אנט., אקט. 30. — אין די פיר "ביי-עלעקשאנס" פאר דער פראווינציעלער לעגיסלאטור דורכגעפירט נעכטן, האבן די קאנסערוואטיוון צוריק געוואונען דריי פון זייערע מאנדאטן, פארלירנדיק דעם פערטן, וואטערלו סאוט, צו די ליבעראלן.

דער פארטיי צושטאנד אין דער לעגיסלאטור וועט איצט זיין: קאנסערוואטיוון, 88; ליבעראלן, 14; פראגרעסיוון, 4; פארמערס, 1; ליב.-קאנס., 3; אומאפהענגיקע קאנס., 2; סך-הכל, 112.

—(::)—

דייטשע שטאל ארבעטער פאר ענדיקן סטרייק

בערלין, אקט. 29. — דער סטרייק פון די 126 טויזנט בערלינער שטאל ארבעטער, ארויסגערופן אין פראטעסט קעגן קאנצלער ברונינגס רעקאמענדאציע צו שניידן זייערע שכירות, האט זיך פארענדיקט לעצטן אוונט. די ארבעטסגעבער און ארבעטער האבן איינגעשטימט צוריקצוקערן זיך צו דער ארבעט אויף די אלטע שכירות, ביז א בורים געריכט וועט באשליסן די שכירות פראגע.

—(::)—

אויף א באזוך אין שטאט

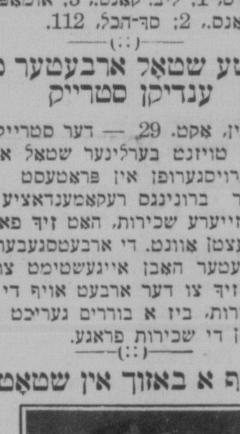

רבי פ. ראבינאוויטש, פון איזאבעלין, גראדנער גוב., וועלכער געפינט זיך איצט דא אין די אינטערעסן פון זיינעם א חיבור

פארטיי עקזעקוטיווע באשליסט צו ווענדן זיך וועגן דעם ענין צו פרעמיער מאקדאנאלד

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

לאנדאן, אקט. 30 (איטא). — די נאציאנאלע עקזעקוטיווע פון דער ארבעטער פארטיי האט לעצטן אוונט באטראכט די פאלעסטינער פראגע אין פארבינדונג מיטן "ווייסן פאפיר".

ווי דער "איטא" ווערט באקאנט, איז עס באשלאסן געווארן צו ווענדן זיך צום פרעמיער וועגן דעם ענין מיט אויסזעצונגען. א ספעציעלע קאמיסיע אונטער דער פארזיצערשאפט פון מר. סטענלי, ערשטער סעקרעטאר פון דער ארבעטער פארטיי, איז אויסגעקליבן געווארן אויסצופארשן די מאטעריאלן וואס זיינען פארגעלייגט געווארן פון די פועלי-ציון און די אנגענומענע רעזאלוציעס, כדי צו באשליסן וועלכע שריט זאלן אנגענומען ווערן.

די קאמיסיע איז אויפגעפאדערט געווארן צו האנדלען שנעל, ווייל אין די רייען פון דער ארבעטער פארטיי הערשט אן אומצופרידנהייט מיט דער רעגירונגס פאליטיק דערקלערונג. באזונדערס אומצופרידן זיינען ארבעטער דעפוטאטן פון געוויסע דיסטריקטן, וואו זיי האבן צוגעזאגט צו שטיצן אין פארלאמענט די אידישע נאציאנאלע היים.

—(::)—

לייקענען קלאנג וועגן אויל רעפיינעריס

טאראנטא, אקט. 29. — די סינקלער אויל קאמפאני האט דא נעכטן אפגעלייקנט די פארשפרייטע קלאנגען אז זי האט בדעה צו בויען אויל רעפיינעריס אין מזרח און אין מערב קאנאדע.

אפעלירט צו אידישער באפעלקערונג צו העלפן אינ'ם "פעדערייטעד בודזשעט" קאמפיין

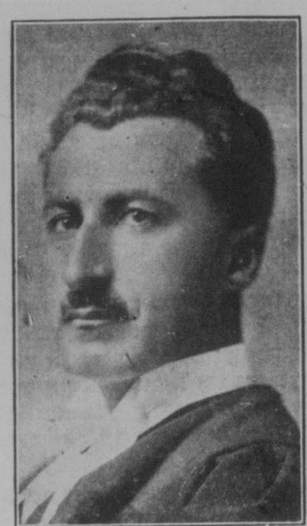

ל. ד. מאראזניק, וועלכער האט אינ'ם נאמען פון די בני-ברית ארויסגעלאזן א ווארימען אויפרוף צו דער היגער אידישער באפעלקערונג צו שטיצן מיט ביישטייערונגען און מיט ארבעט דעם 450 טויזנט דאלארדיקן פאראייניקטן צדקה בודזשעט קאמפיין, וואס עפנט זיך קומענדיקן מאנטאג, נאוו. 3טן.

דאס געלט איז נויטיק פאר'ן אויפהאלט פון 25 ווינניפעגער וויכטיקסטע אינסטיטוציעס, איינשליסנדיק דעם אידישן בית-יתומים און דעם מושב זקנים.

330 פונטיקע פרוי גט איר 110 פונטיקן מאן פאר זיין גרויזאמער באהאנדלונג

שיקאגא, איל., אקט. 30. — מערי גאלדבערג האט דא ארויסגעקראגן א גט פון איר מאן סעמועל אויפ'ן גרונט אז ער האט זי גרויזאם באהאנדלט.

מרס. גאלדבערג האט דערציילט, אז ער האט זי איין מאל א שטופ געטאן און אומגעווארפן פון די פיס.

מערי וועגט 330 פונט און סעמועל — 110 פונט.

"דאס גרויסע געווינס" אין רעדזשיינע ענדיקט זיך ווי ביי שלום עליכמ'ען, — עס פעלט בלויז אוים דער שידוך

רעדזשיינע, סאסק., אקט. 30.— א גרויזאמער שפאס איז דא אפגעשפילט געווארן אויפ'ן חשבון פון א היגן תושב, וויליאם קאליף, מענעדזשער פון א דעפארטמענט פון דער "ארמי ענד נייווי סטאר".

מיט א געוויסער צייט צוריק האט מר. קאליף געקויפט צוויי ארמי ענד נייווי סוויפסטייק טיקעטס. לעצטן דינסטאג נאכמיטאג האט ער געקראגן א טעלעגראמע אין סטאר, געבראכט צו אים דורך א געוויינלאכן אוניפארמירטן מעסענדזשער. די טעלעגראמע, אויף א בלאנק פון די קענעדיען נעשאנאל טעלעגראפס, איז געווען ווי אלע טעלעגראמעס, און זי האט געלויטעט:

"אייערע טיקעטס האבן געוואונען אויפן 'רעקארדער'. מער איינצלהייטן דורך פאסט". אונטערגעשריבן: "ארמי ענד נייווי וועטעראנס אין קאנאדע, קאפיטאן סי. פיצפאטריק, סעק". דאטירט: קוועבעק, אקט. 28טן.

מר. קאליף איז דאן געווען אזוי פארנומען, אז ער האט ניט באמערקט איין אירעגולאריטעט: דער "מעסענדזשער" האט פון אים ניט פארלאנגט קיין אונטערשריפט, אז ער האט געקראגן די טעלעגראמע.

מר. קאליף האט אויסגערעכנט, אז זיין געווינס דארף באטרעפן ארום $7,500,— ניט שלעכט פאר אזעלכע שווערע צייטן, ווען פרנסה איז אזוי געשלאגן.

נעכטן נאכמיטאג איז געקומען די אנטוישונג: אימעצער האט אים צוגערופן צום טעלעפאן און האט אים געלאזט צו וויסן מיט אן אומבאקאנטער שטימע, אז די טעלעגראמע איז געווען "א וויץ".

די קענעדיען נעשאנאל טעלעגראפס מאכן אן אויספארשונג וועגן דעם ענין, און אויב מען וועט אכפן דעם "חכם" וועט ער מסתמא קיין האניק דערפאר ניט לעקן.

—(::)—

ב. ק. סעמאן פעקערס האבן מורא פאר סאוועט. קאנקורענץ

וואנקאווער, אקט. 30. — די סעמאן פעקערס פון בריטיש קאלומביא זיינען איצט שטארק באזארגט איבער דעם, וואס די סאוועטישע רעגירונג שיקט ארוים א מיליאן קעסטלאך סעמאן אויפן בריטישן מארק, און זי וועט עס פארקויפן צו א פרייז וואס איז נידעריקער פון די פרייזן פאר וועלכע די "קענערייען" פון בריטיש קאלומביא קאנען פאקן זייערע פראדוקטן.

די פעקערס פון בריטיש קאלומביא וועלכע עקספארטירן אכציק פראצענט פון זייערע פראדוקטן האבן זיך פארלאזט אויף דעם בריטישן מארק צו אבסארבירן א גרויסן טייל פון דעם עקספארטירטן איבערפלוס. אבער אונטער די איצטיקע אומשטענדן זיינען די דאזיקע מעגלאכקייטן צווייפלהאפט.

צוויי היגע דראג סטארס בארויבט לעצטן אוונט פון דריי באנדיטן

אין א משך פון 40 מינוט צייט האבן דריי באוואפנטע באנדיטן לעצטן אוונט בארויבט צוויי דראג סטארס, וואס געפינען זיך אין פארשיידענע שטאט טיילן. די באנדיטן, וועלכע זיינען דערווייל שפורלאז פארשוואונדן געווארן, האבן זיך באנוצט מיט א גרויסן שווארצן אויטאמאביל.

די קרבנות פון די צוויי רויבערייען זיינען: דזשענקינס דראג סטאר, קאקבורן סט., און ראזדייל עווע., $80, און בעריהילס דראג סטאר, 775 וואלסלי עווע., $60. די פאליציי איז זיכער, אז ביידע רויבערייען זיינען די ארבעט פון די זעלבע באנדיטן.

דזשענקינס דראג סטאר איז געווען די ערשטע באפאלן צו ווערן. דאס איז געווען 10.35 אין אוונט. אין סטאר איז געווען מר. דזשענקינס מיט זיין שיק איינגל. די באנדיטן זיינען אריין, ארויסגעצויגן זייערע רעוואלווערן, — און דאס איבעריקע איז שוין געגאנגען לויט דעם געוויינלאכן שטייגער.

מיט 40 מינוט שפעטער זיינען זיי געווען אין בעריהילס סטאר, וואו דער קלערק מר. מילאי, האט זיך צוגעקליבן צו פארמאכן די טירן פאר דער נאכט. מילאי איז געבונדן געווארן מיט א שטריק, און די חברה לייט זיינען באלד ארוים מיט $60 פראפיט.

פרוי פאראורטיילט צו 15 יאר טורמע פאר טויטשלאג

מאנטרעאל, אקט. 29. — מרס אנעט דע בימאנט פאנלאט, וועט די קומענדיקע פופצן יאר דארפן פארברענגען איר לעבן הינטער די גראטעס פון א טורמע אין ...

די דאזיקע שווערע שטראף האט זי געקראגן אויף דער באשולדיקונג אין טויטשלאג, אין פארבינדונג מיט דעם טויט פון איר מאן עמיל פאנלאט.

קאמוניסטישע פאפירן פארכאפט פון פאליציי אין פארט-ארטור

פארט-ארטור, אנט., אקט. 30. — די פאליציי איז איבערגעפאלן א צאל הייזער אויף בעי סטריט, פארכאפנדיק פאפירן, ביכער און דאקומענטן, וועלכע, ווי זי זאגט זיינען פון קאמוניסטישן כאראקטער.

אין פלאקאטן פארשפרייט פון דער "קענעדיען לייבאר דעפענס ליג" ווערן די איבערפאלן אזוי באשריבן:

"די שטאטישע פאליציי, מיט דער הילף פון פראווינציעלער פאליציי, איז איבערגעפאלן די היימען פון א צאל פריוואטע בירגער און דעם אפיס פון דער אינדוסטריעלער יוניאן פון אגריקולטורעלע ארבעטער. זי האט פארכאפט אלע פאפירן און ביכער פון דער ארגאניזאציע פון ארבעטסלאזע און פון דער לייבאר דעפענס ליג. זיי האבן געבראכן שלעסער און אויסגעקערט די אפיס אויף דעם ברוטאלסטן אופן".

די לייבאר דעפענס ליג רופט אין די פלאקאטן צו א פראטעסט פארזאמלונג.

דער פאליציי שעף טיילאר האט דערקלערט, אז די פאליציי האט פארכאפט זייער א סך פאפירן, אבער ער האט נאך קיין צייט ניט געהאט זיי איבערצוקוקן. דער איבערפאל איז געמאכט געווארן, האט ער געזאגט, צוליב די באריכטן, אז די גאנצע קאמוניסטישע אקטיוויטעטן אין שטאט שטאמען פון בעי סטריט.

אין קווינס טעאטער

פרייטאג און שבת אוונט, פירט אויף די קווינס טעאטער טרופע, "פארשפילטע יוגנט", לעבנסבילד אין פיר אקטן פון ז. קארנבליט, מיט מאריס קראנער און זשאנעט פאסקעוויטש אין די הויפט ראלן, צוזאמען מיט דעם גאנצן אנסאמבל.

זונטאג אוונט וועט אין קווינס טעאטער געשפילט ווערן א שיינער קאנצערט, פון איינאקטערס, געזאנג, טענץ און א. וו.

—(:־:)—

נאציאנאל פאנד פושקעס ווערן אויסגעליידיקט קומענדיקן זונטאג

די יונגע הבונים וועלן קומענדיקן זונטאג, נאוו. 2טן, אויסליידיקן די נאצ. פאנד פושקעס אין ווינניפעגער אידישע הייזער. אלע אידן זיינען געבעטן אויפצונעמען די יונגע זאמלער און זאמלערנס פריינטלאך און דערמוטיקן זיי אין זייער ארבעט.

גלייכצייטיק וועלן אויך איינגעמאנט ווערן די פארפליכטונגען פאר'ן נאציאנאל פאנד געמאכט לעצטן יום-כפור.

די הויפט הכנסה פונ'ם נאציאנאל-פאנד אין מערב קאנאדע ווערט געמאכט דורך די פושקעס, און דער עולם איז דרינגענד געבעטן צו מאכן דעם דאזיקן קוואל אזוי גרוים, ווי ס'איז נאר מעגלאך.

היינט פריץ קרייזלער קאנצערט

פריץ קרייזלער, וועלט בארימטער פידל ווירטואז, טרעט אויף היינט 8.30 אוונט, אין א קאנצערט, אין סענטראל טשורטש.

פריץ קרייזלער שטאמט פון אן עסטרייכער אריסטאקראטישער פאמיליע. ער איז א דאקטארס א זון. אין זיינע יונגע יארן האט ער שטודירט מעדיצין און געזונג. ער האט זייער א פיינעם חוש פאר מאלעריי, אבער זיין גרויסע ליבע צו מוזיק האט איבערגעוואוגן אלע זיינע פייאיקייטן אין באצוג צו מעדיצין, געזונג און מאלעריי, און ער האט זיך אפגעגעבן צו דער מוזיקאלישער קונסט.

פריץ קרייזלער איז א פיינער קאמפאזיטאר, א גלענצנדער פיאניסט און איינער פון די גרעסטע פידל-ווירטואזן פון היינטיקער צייט. מוזיק ליבהאבער וועלן האבן גרוים פארגעניגן הערנדיק היינט אוונט דעם גרויסן קינסטלער.

—(:־:)—

אנקומענדיקע אידישע אימיגראנטן

די פאלגנדיקע אידישע אימיגראנטן פאר דער וועסט קומען מיט דער באלטיק אמעריקא שיף "פולאסקי" (זיי ווערן דערווארטעט אין האליפאקס ארום נאוו. 3טן, און אין ווינניפעג ארום נאוו. 6טן):

יאסל קזולא: צו מים קזולא; מעניע קילעמאכער, צו מים חוה קילעמאכער; חיה שרה גילדענער, צו מרס. עני מאסטאוו; דירנפעלד פאמיליע, צו ס. דירנפעלד; זיסקינד וואלק סאמער, צו מים גיטל סאמער; פייגל גראדזשענטשיק, צו מארים גאן; רבקה פאסיאניק, צו ב. דראבקין; סילא לאנגזאם, צו מרס. איווא ווינסטאן.

באלפור דעקלאראציע טאג איז שוין מער ניט קיין טרויער טאג פאר די אראבער

ירושלים, אקט. 30 (איטא). — אז די אראבער זיינען צופרידן פון דעם "ווייסן פאפיר" און אנערקענען אז ער האט בטל געמאכט די באלפור דעקלאראציע, איז צו זען פון דעם, וואס די אראבישע עקזעקוטיווע האט באשלאסן דאס יאר ניט צו דערקלערן קיין סטרייק אויף נאוו. 2טן, דעם טאג פון דער דעקלאראציע.

דער טאג איז געווען א טרויער טאג ביי דער אראבישער עקזעקוטיווע זינט דער בריטישער אקופאציע.

בלויז דריי טויזנט פון די צוועלף טויזנט דאלאר געראובט אין באנק אף טאראנטא דערווייל צוריקגעקערט

באטש איינער פון די רויבער פון באנק אף טאראנטא, אין טראנסקאנא, איז שוין פאראורטיילט געווארן, און נאך דריי אנגעקלאגטע דערווארטן זייער משפט, האט נאך די פאליציי דערווייל ארויסגעקראגן בלויז דריי טויזנט דאלאר פון די צוועלף טויזנט דאלאר וואס די באנדיטן האבן פארכאפט אין באנק. די פאליציי גלויבט, אז ס'איז ערגעץ דא נאך א שותף פון דער רויבעריי, וואס האלט די נייין טויזנט דאלאר.

פון די דריי טויזנט דאלאר האט די גרעסטע סומע צוריקגעקערט הערי הערמאן, וועלכער האט זיך מודה געווען און האט שוין געקראגן זיין אורטייל. ער האט אפגעפירט די פאליציי אין זיין היים, 517 אלפרעד עוועניו, וואו ער האט צוריקגעקערט $2,212. נאך $200 פון זיין חלק, האט ער געזאגט, האט ער אויסגעגעבן אויף צו באצאלן "בילס" וואס ער איז שולדיק געווען אין סטארס.

דאס איבעריקע געלט איז געפונען געווארן אין קליינע סומען ביי פרעד פרעסטאן, א טעקסי דרייווער, $215, וועלכע וויראזוב זאל אים האבן געגעבן; ביי ניק אנדריסין, טשארלסוואוד, און ביי אנדערע.

נאך א פרעלימינארן פארהער פאר ריכטער גרעהעם נעכטן, זיינען די אנגעקלאגטע אין דער רויבעריי, דזשא וויראזוב, לעסלי גווין און דזשאן פאוואק, פאראורטיילט געווארן צו א פראצעס אויף דער קלאגע פון רויבעריי אין א באוואפנטן צושטאנד.

היגער איד געפונען א געהאנגענער אין שטאל אין זיין הויף

סידני פרידמאן, 703 אלפרעד עוועניו, איז נעכטן געפונען געווארן א טויטער, הייננענדיק אין א שטעלכל אין הויף פון זיין היים.

די פאליציי גלויבט אז פרידמאן איז ארויפגעקראכן אויף א לייטער און האט צוגעבונדן א שטריק צום באלקן, און אויפהייננענדיק זיך, האט ער אפגעווארפן דעם לייטער. ער איז געווען טויט ארום דריי שטונדן צייט איידער מען האט אים געפונען. פרידמאן איז געווען א בוכהאלטער. מען גלויבט אז ער איז באגאנגען זעלבסטמארד, געטריבן פון זיין עקאנאמישער לאגע. ער האט איבערגעלאזט א פרוי מיט צוויי קינדער.

דזיקא גאס אין ווארשע וועט זיך איצט רופן זאמענהאף גאס

ווארשע, אקט. 30 (איטא). — די אלטע, באוואוסטע ווארשעווער דזיקא גאס פארלירט איר נאמען. לויט א באשלוס פון דעם שטאט ראט וועט איר נאמען איבערגעביטן אויף זאמענהאף גאס, צום אנדיינק פון דעם אידישן דר. זאמענהאף, דעם דערפינדער פון עספעראנטא.

אנב - אורחא

פון מארק

די היגע אידן און דער פאראייניקטער צדקה בודזשעט

מיר, אידן, האלטן זיך פאר א שיין פאלק, א לייטיש פאלק, און "אתה בחרתנו" פאלק.

נו, און צווישן זיך ריידנדיק, — איך בין דאך אויך א איד,— זיינען מיר סיידען טאקע ניט דאס פיינסטע פאלק אין דער וועלט?

זאלן מיר אנהויבן אויסרעכענען אלע אונזערע אייגענע מעלות, וואלט קיין טינט און פאפיר אויף דער וועלט ניט געקלעקט, — סיידן ווען מיר וועלן קריגן אין ווינניפעג די פאפיר פאבריק וועלכע מעיאר וועב האט אונז שוין לאנג צוגעזאגט, און וועלכע בויט זיך דא אזוי שנעל, ווי די אידישע נאציאנאלע היים אין ארץ-ישראל . . .

וועלן מיר דא אויף דע באשרענקטן פלאץ, באנוגענען זיך דערווייל בלויז מיט דערמאנען איינע פון אונזערע הויפט מעלות, מיט וועלכע מיר האבן דורך אונזער גאנצער געשיכטע געשטורעמט די וועלט:

— אידן האבן א גוט הארץ. די אידן זיינען רחמנים בני רחמנים. די אידן דערלאזן ניט, אז זייערע נויטבאדערפטיקע זאלן פאלן צו לאסט אויף דער ניט-אידישער באפעלקערונג!

* * *

דער ערשטער איד וואס האט געזאגט "אשרי", גלויב איך, אז ער האט פארשטאנען יעדן טייטש פונ'ם ווארט, און האט ארייננעלייגט דערינען א שטיק פון זיין נשמה.

ביסלאכווייז זיינען אידן געווארן קלאר אין "אשרי". מען האט אנגעהויבן בראקן אויף אויסוויינינק מיט דער שנעלקייט פון אן עקספרעס צוג.

היינט זיינען שוין דא א סך אידן וואס פילן זיך זייער גוט גאר ניט זאגנדיק קיין "אשרי".

און אזוי האבן מיר אזוי לאנג און אזוי ברייט איבערגע'חזר'ט אונזער אויבנדערמאנטע מעלה, אז ס'איז דערפון פארבליבן באלד בלויז ניט פיל מער ווי א פוסטע פראזע.

און פונקט ווי אונזערע "יאהודים" האבן ליב צו בארימען זיך פאר די גוים דערמיט וואס די אידן האבן געגעבן דער וועלט, וועלן מיר דארפן באלד בארימען זיך דערמיט וואס מיר זיינען אמאל געווען.

* * *

און אז מיר ריידן דא צווישן זיך, די גוים זאלן ניט הערן, וועל איך אייך אויסזאגן א סוד:

איך האב שטארק מורא, אז פאר אונזערע נאציאנאלע מעלות האבן מיר צו פארדאנקען מער אונזערע "גוטע" שכנים, ווי אונזערע אייגענע קוואליטעטן.

איך האב מורא, למשל, אז מיר זיינען געווארן אזעלכע רחמנים ווייל ס'איז א דאנק זיי, אונזערע שכנים, געווען א ביטערער רחמנות אויף אונז. און אז מיר האבן ניט דערלאזן אונזערע נויטבאדערפטיקע זאלן פאלן צו לאסט אויף דער אלגעמיינער באפעלקערונג, ווייל די גוים האבן די לאסט ניט געוואלט טראגן . . .

וואלטן זיך די גוים נאר געלאזט, אוי וואלטן מיר עם זיי דערלויבט זיי צו טראגן!

* * *

אט, זעט איר דאך:

די ווינניפעגער אידן האבן א צאל אינסטיטוציעס.

אידן האבן א סך געזעלשאפטלאכע התחייבות'ן, פון וועלכע דער גוי, וואס האט א מלוכה וואס זארגט זיך פאר אים, הויבט ניט אן צו וויסן.

האבן די היגע אידן געזיפצט און דאך געטראגן די לאסט פון זייערע אינסטיטוציעס.

איז געקומען דער פאראייניקטער צדקה בודזשעט און געזאגט צו די היגע אידישע אינסטיטוציעס: לאמיר שליסן א שותפות, — איר וועט העלפן אונז, און מיר וועלן העלפן אייך . . .

דער בית-יתומים און דער מושב-זקנים זיינען אריין אין דער שותפות, און — — — ס'איז שוין א פינף זעקס יאר, אז די דאזיקע אינסטיטוציעס ווערן אויסגעהאלטן אין א גרויסער מאס אויפ'ן חשבון פון דער ניט-אידישער באפעלקערונג!

* * *

צוריק ריידנדיק, איז דאס אפשר איינגאנצן די שולד פון דעם בודזשעט סיסטעם.

אידן האבן פיינט פראקטישקייט אין צדקה אנגעלעגנהייטן. אויב מען איז זייער פראקטיש, איז צו וואס גאר געבן פאר קהל'שע אנגעלעגנהייטן?

נו, איר קאנט אייך ווייזן ווייטערדיקע חשבונות, אז מען דארף און מען מוז, — אבער א איד אז "אוחז ביד'ניק" וועט איר דערמיט ניט איבערצייגן.

און דוקא איז דאך ביי אידן קונץ ניט צו נעמען געלט, — א ראיה וועלכער פאלק גיט נאך אזוי פיל פאר צדקה און קהל'שע אנגעלעגנהייטן ווי אידן?

אבער דעם אידן דארף מען צוקוועטשן זיין הארץ צום וואנט. מען דארף ביי אים ארויסקוועטשן א טרער, — און זיין בייטל עפנט זיך דאן ברייט.

* * *

דער צדקה בודזשעט אפעלירט צום געזונטן פארשטאנד. דער וועג צום אידנס קעשענע איז אבער ניט דורכ'ן קאפ, נאר דורכ'ן הארץ.

זאלן די ווינניפעגער אידן אזוי ווייטער אנגיין, וועלן זיי פארלירן דעם שותפות אינ'ם אלגעמיינעם בודזשעט, און זיי וועלן אליין דארפן אויסהאלטן זייערע אינסטיטוציעס.

דאס וועט זיי קאסטן א סך טייערער אין געלט און אין ארבעט. אבער זיי וועלן זייערע אינסטיטוציעס פארט אויסהאלטן, — ס'וועט דאך זיין א רחמנות...

און איצט איז דאך קיין רחמנות ניט. די גוים האלטן דאך אוים די צוויי אידישע אינסטיטוציעס, — און אז ס'איז זיי ליב, איז עם אונז ניחא.

איי וואס טוט מען מיט אונזער מעלה? נו, איז ווייניקער מיט א מעלה, — ווייניק האבן מיר סיידן?